

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/227/2019
Identifikačné číslo spisu: 2316218911
Dátum vydania rozhodnutia: 28.11.2019
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:2316218911.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ P., trvale bytom v S., 2/ G., trvale bytom v S. a 3/ N. T. trvale bytom v S., všetkých zastúpených Mgr. Klaudiou Szekeres, advokátkou v Tešedíkove, Široká 569, proti žalovanej Vláde Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Námestie slobody 1, o ochranu osobnosti a porušenie zásady rovnakého zaobchádzania, vedenom na Okresnom súde Galanta pod sp.zn. 8C/327/2016, o dovolaní žalobcov proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 26. marca 2019 sp.zn. 25Co/54/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Galanta (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) uznesením z 29. novembra 2016 č.k. 8C/327/2016-36 zastavil konanie a žalovanej nepriznal náhradu trov konania. Právne takéto rozhodnutie odôvodnil ust. § 1aa zákona č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy, § 19 ods. 2 a § 19a Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „O.z.“) a § 9 (nesprávne „61“ - pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), § 61, § 62 ods. 2 (tu správne len „62“, keďže toto ustanovenie sa nečlení na odseky - opäť pozn. najvyššieho súdu) a § 161 ods. 1 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z.z., dnes už i v znení zákonov č. 87/2017 Z.z. a č. 350/2018 Z.z., ďalej tiež len „C.s.p.“); vecne potom tým, že pri skúmaní podmienok pre rozhodnutie zistil, že žalobcovia nepreukázali právnu subjektivitu žalovanej označenej v žalobe (vlády).

2. Krajský súd v Trnave (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) na odvolanie žalobcov uznesením z 26. marca 2019 sp.zn. 25Co/54/2018 potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku o zastavení konania a zrušil ho vo výroku o náhrade trov konania. Odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že súd prvej inštancie vyvodil správny záver, podľa ktorého medzi procesné podmienky konania, ktorými sa súd podľa § 161 C.s.p. zaoberá, patrí aj označenie žalovanej strany, ktorá musí byť nositeľom právnej subjektivity, t.j. podľa hmotného práva mať spôsobilosť k právam a povinnostiam a tým mať aj procesnú spôsobilosť strany sporu. K rozhodnutiu o trovách

konania uviedol, že procesný postup súdu prvej inštancie v tejto časti nebol správny, pretože ak žalovaná nemá spôsobilosť byť stranou v spore, je pojmovo vylúčené priznať jej náhradu trov konania (čo inak viedlo aj k vedomému opomenutiu odvolacieho súdu rozhodnúť o trovách odvolacieho konania).

3. Proti takémuto uzneseniu odvolacieho súdu podali žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovali z § 420 písm. f/ C.s.p. dôvodiac, že odvolací súd im nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať im patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. K vytýkanej vade malo dôjsť postupom oboch nižších súdov, keď bez prejednávania sporu nesprávne zastavili konanie, čím im znemožnili brániť sa súdnou cestou voči rozhodnutiam Vlády Slovenskej republiky. O.z. ani antidiskriminačný zákon (zákon č. 365/2004 Z.z.) podľa nich nevylučuje využitie prostriedkov právnej ochrany proti vláde SR, preto zastavenie konania v danom prípade podľa dovolateľov neprichádza do úvahy a popiera ich ústavné právo na súdnu ochranu. Navrhli preto zrušiť uznesenia oboch nižších súdov a vec vrátiť na ďalšie konanie súdu prvej inštancie.

4. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana, v ktorej neprospech boli vydané obe napádané rozhodnutia (§ 424 C.s.p.), a to za splnenia i podmienky jej zastúpenia a spisania dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie rozhodnutia (§ 451 ods. 3 veta prvá C.s.p.) uvádza nasledovné :

5. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach §§ 420 a 421 C.s.p.

6. Podľa § 420 písm. f/ C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Spôsobilým predmetom dovolania opieraného o úpravu z ust. § 420 C.s.p. sú len rozhodnutia odvolacieho súdu vo veci samej alebo také, ktorými sa konanie končí. Uznesenie, ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o zastavení konania pre absenciu jednej z procesných podmienok síce nie je rozhodnutím vo veci samej, celkom nepochybne má však charakter rozhodnutia končiaceho konanie. Takéto dovolania (z dôvodu tzv. zmätočnosti) sa vyznačujú tiež (na rozdiel od dovolaní z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 C.s.p.) tým, že pri nich prípustnosť a dôvodnosť dovolania idú takpovediac ruku v ruke, teda konštatovanie prítomnosti tvrdenej zmätočnej vady dovolacím súdom má za následok jediný možný výsledok dovolacieho konania, ktorým je zrušenie napadnutého rozhodnutia a naopak konštatovanie nezaťaženia konania pred odvolacím (resp. aj prvoinštančným) súdom tvrdenou vadou musí viesť opäť k jedinému možnému, i keď z pohľadu dovolateľa neželanému výsledku, ktorým je odmietnutie dovolania (pre jeho neprípustnosť a zároveň nedôvodnosť). Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. nie je pritom významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; ale rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (tu por. 1 Cdo 42/2017, 2 Cdo 115/2018, 3 Cdo 41/2017, 4 Cdo 131/2017, 7 Cdo 113/2017 a 8 Cdo 73/2017).

8. Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie dovolateľov, podľa ktorej v konaní došlo k tvrdenej vade zmätočnosti.

9. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky

poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov či rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

10. Pojmovým znakom vady zmätočnosti uvedenej v § 420 písm. f/ C.s.p. je, že a/ k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom, ktorý b/ znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva c/ v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra pojednania veci (to, ako súd viedol konanie) znemožňujúca strane sporu (účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (tu porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 2 Cdo 162/ 2017, 3 Cdo 38/2015, 4 Cdo 87/2017, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012, 7 Cdo 202/2017 a 8 Cdo 85/2018). Je síce pravdou, že v určitých prípadoch môže dôjsť k porušeniu práva strany sporu na spravodlivý proces (podľa skoršej úpravy procesného práva k odňatiu možnosti konať pred súdom) aj odmietnutím zo strany súdu zaoberať sa vecou samou, hoci na to neexistuje dôvod (napr. ak dôjde k zastaveniu konania alebo k odmietnutiu žaloby či v odvolacom konaní odvolania napriek tomu, že boli dané podmienky meritórneho pojednania veci), v pojednávanej veci ale podľa dovolacieho súdu o taký prípad nejde.

12. V danom prípade pri posudzovaní dovolania podľa jeho obsahu (§ 124 ods. 1 C.s.p.) je zřejmé, že žalobcovia odvolaciemu súdu nevytkli žiadne konkrétne nedostatky v jeho procesnom postupe (napríklad v dokazovaní, doručovaní alebo predvolávaní na pojednávanie). Nevysvetlili ani, čím im - z hľadiska procedúry pojednania sporu - odvolací súd (s výnimkou samotného „odobrenia“ konštatovania neexistencie jednej z procesných podmienok súdom prvej inštancie a takto aj rozhodnutia súdu prvej inštancie o zastavení konania) znemožnil realizáciu ich procesných oprávnení strany sporu a zasiahol do práva na spravodlivý proces. Z povahy odvolaním napadnutého rozhodnutia (uznesenia zastavujúceho konanie) pritom vyplývala aj zákonitosť pojednania veci (odvolania) i odvolacím súdom bez nariadovania pojednania (ktoré v prípade zaťaženia konania neodstrániteľnou prekážkou postráda zmysel). Žalobcovia pritom svojim dovolaním nepodrobili kritike procedúru pojednania veci, ale v rozpore so zmyslom a účelom ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. pod pojem „procesný postup“ podradili samo meritórne rozhodnutie odvolacieho súdu, primárne však jeho právne úvahy a spôsob riešenia pre rozhodnutie významnej právnej otázky (tu existencie procesnej subjektivity na strane Vlády Slovenskej republiky). Ich argumentácia, ktorou namietajú, že súdy vyvodili nesprávny záver, keď pri skúmaní podmienok pre rozhodnutie zistili, že žalobcovia nepreukázali právnu subjektivitu v žalobe označenej žalovanej, sa z obsahového hľadiska týka právneho posúdenia (právnych záverov súdov), na ktorom založili oba nižšie súdy svoje rozhodnutia. Obsahom dovolania je teda námietka žalobcov týkajúca sa vady konania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p., ktorú však celkom zreteľne vyvodzujú z právnych záverov odvolacieho súdu (aj súdu prvej inštancie), na ktorých založil (-i) svoje rozhodnutie. Žalobcovia teda bezpochyby namietajú, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Vzhľadom na túto námietku dovolateľov ale treba uviesť, že v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu je zastávaný názor, podľa ktorého sa realizácia procesných oprávnení strany nesprávnym právnym posúdením veci neznemožňuje (R 54/2012, R 24/2017 a tiež 1 Cdo 71/2018, 2 Cdo 49/2018, 3 Cdo 37/2018, 4 Cdo 1/2018, 5 Cdo 191/2018, 7 Cdo 79/2018, 8 Cdo 76/2018).

13. Z už uvedených dôvodov preto dovolací súd uzatvára, že žalobcovia neopodstatnene tvrdia, že súd (či už odvolací alebo pred ním prvoinštančný) im nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobcov nie je prípustné,

a preto ho odmietol podľa § 447 písm. c/ C.s.p.

15. Pre úplnosť sa inak žiada uviesť, že právny záver nižších súdov o nedostatku procesnej subjektivity označenej žalovanej nevykazuje znaky nesúlady s úpravou zákona č. 575/2001 Z.z., čiastočne citovanou v odôvodnení uznesenia súdu prvej inštancie (kedy jedine by nesprávne právne posúdenie príslušnej otázky mohlo zakladať i vytýkanú vadu zmätočnosti), akceptovať treba tiež zdôraznenie rozdielu medzi vládou a ústrednými orgánmi štátnej správy zo strany odvolacieho súdu i s poukazom na relevantné rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (najmä so zreteľom na priznanie statusu právnickej osoby - okrem ministerstiev a iných ústredných orgánov štátnej správy - výlučne Úradu vlády Slovenskej republiky, v tejto súv. por. najmä § 35 ods. 1 v spojení s § 24 ods. 1 zákona č. 575/2001 Z.z.) a na takomto nazeraní na problém nemohlo nič zmeniť ani doplnenie dovolateľmi označenia žalovanej až v dovolaní (teda po právoplatnom skončení konania) tiež slovným spojením „Úrad vlády SR“ (ktorým doplnením inak dovolatelia zjavne hodlali reagovať na nedostatok vytknutý im oboma nižšími súdmi, v tomto prípade ale bez možnosti takto zvrátiť výsledok konania, nakoľko Úrad vlády SR sa stranou sporu do právoplatného skončenia konania nestal a jeho zapojenie do sporu až v štádiu dovolacieho konania bolo vylúčené).

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.